

kronologisk fortløbende, kan Gads inddelinger også fungere. Nogle giver sig selv: før nordboerne, nordboerne, Hans Egedes kolonisation. Det sidst nævnte kapitel lader han begynde i 1670 vel for at få hele optakten med. Næste skel er 1750, hvilket synes mindre begrundet. Man plejer at skille i 1774/76, hvor Kongelige Grønlandske Handel kom til. Når der sættes et skel ved 1825, er det vel for at få Napoleonskrigens virkninger godt og vel overstået. 3 kapitler dækker resten af bogen. Der skal ikke indvindes noget mod 1950 som skel; men århundredskiftets reformperiode synes anmelderen væsentligere end loven af 1925, hvor Gad har sat skellet.

Selv om Gad er den mest vidende om Grønlands historie, kan fejl alligevel forekomme. I det stof, anmelderen er mest fortrolig med, er de dog yderst få, men ærgerlige alligevel, sikkert mest for forfatteren, for hvem den korrekte detalje spiller en ikke ubetydelig rolle.

Ingen indvendinger skal dog overskygge den kendsgerning, at bindet er meget vellykket. Det er velskrevet og stofmættet og vil dække et behov hos den historieinteresserede offentlighed. Det kan ligeledes fungere som introduktion til en fordybelse i emnet.

Axel Kjær Sørensen

Bjørn Svensson: *Fra hærvej til motorvej. En sønderjysk vejhistorie*. Festskrift i anledning af indvielsen af motorvejsstrækningen Skovby-Christiansfeld den 24. september 1984. (Vejdirektoratet, Christiansfeld, Haderslev og Vojens kommuner samt Sønderjyllands amtskommune, 1984). 64 s. ill.

Med åbningen af motorvejen mellem Skovby og Christiansfeld i 1984 blev den sønderjyske motorvej fuldført, og i

den anledning har man ladet Bjørn Svensson skrive denne lille sønderjyske vejhistorie. Forfatterens interesse for emnet er velkendt, og han har i en lang række artikler i *Sønderjysk Månedsskrift* siden 1967 redegjort for sin opfattelse af det gamle sønderjyske vejnet. Dette stof øser han af nu, men først får vi i næsten halvdelen af bogen en generel sønderjysk vejhistorie fra oldtid til nutid. På den begrænsede plads må det jo blive i meget brede strøg, men alligevel bliver der tid til et par sidespring, bl.a. til Christiansfelds industrihistorie, der måske ikke direkte har så meget med vejhistorie at gøre, men som jo da kan være interessant nok. Broernes historie bliver også ganske udførligt fortalt ved hjælp af billedtekster (men Poulsbro er først bygget i 1844 og er altså, trods de gode ræsonnementer, yngre end Gejlå-broen).

Sidste halvdel af bogen er bygget op på den måde, at enkeltveje som f.eks. Guldvejen, Hærvejen, Pottervejen, den svenske postvej, eller vejtyper som f.eks. drivvejene og chausseerne hver får et opslag, altså to sider over for hinanden. Det er langt mindre, end forfatteren havde til rådighed til de tilsvarende artikler i *Sønderjysk Månedsskrift*. For nogle af vejenes vedkommende gør det vel ikke så meget, men man kan ikke helt komme uden om, at Hærvejen på den måde bliver lidt stedmoderligt behandlet. Om denne velkendte vejs forløb er forfatteren ofte uenig med sin berømte forgænger Hugo Matthiessen i dennes bog om Hærvejen fra 1930. Der skal ikke her tages stilling til striden, men i en anmeldelse i et fagtidsskrift må det dog bemærkes, at de betragtninger, der fremføres af Henrik Becker-Christensen i »Hærvejen i Sønderjylland« fra 1981, ikke bliver kommenteret af Bjørn Svensson. I det hele taget spores der ikke megen indflydelse fra Becker-Christensens grun-

dige afhandling, der kun nævnes parentetisk i en fodnote. Forklaringen på dette forhold må vel være, at det ikke har været hensigten med den lille bog at gå ind i den videnskabelige debat, men blot at benytte den givne lejlighed til at fortælle noget om ældre tiders veje. Og det er da også udmærket.

Viggo Petersen

Anne Riising, Aage Fasmer Blomberg, Ellen Pedersen, Hans Henrik Jacobsen: *Odense Katedralskoles Historie 1282-1983*. (Odense Universitetsforlag, 1984). 417 s. ill., 198,-kr.

Værket er et meget smukt og værdigt festskrift til Odense Katedralskoles 700 års jubilæum. Forfatterkollektivet, landsarkivaren fra Fyn og tre lærere fra skolen, har delt det meget fyldige stof kronologisk mellem sig i fem kapitler. Anne Riising beskriver den førreformatoriske periode, Aage Fasmer Blomberg de følgende knap 200 år, Ellen Pedersen tegner skolens skæbne i 1700-tallet, mens Hans Henrik Jacobsen tager sig af de sidste 200 år i to kapitler med hvert sine 100 år. Hans bidrag udgør halvdelen af hele jubilæumsværket.

Forfatterne har bestræbt sig på at gennemstrukturere stoffet efter de samme hovedemner; således indledes hvert kapitel med en redegørelse for de generelle (latin-) skoleforhold i Danmark, dernæst fokuseres på Odense: først latinskolen, senere yderligere dens overbygning, gymnasiet, der fungerede fra 1621-1802, og siden katedralskolen. Deres hovedemner er eleverne, lærere, fagene, dagligdagen på skolen, eksamen og festligheder, efterfulgt af beskrivelsen af skolens bygninger og inventar, stipendier og legater, lærerlønninger og skolens økonomi. Kapitlerne afrundes med en redegø-

relse for elevernes videre færd, så vidt det var muligt. Hvert kapitel afsluttes med notehenvisningerne.

De enkelte kapitler har deres egen stemning, da forfatterne har valgt i vid udstrækning at lade kilderne selv komme til orde. Dette kunne gøre den måske lidt tørre, videnskabelige fremstilling lidt mere levende. Men det virker alligevel lidt tungt, særligt i begge ender af bogen, såsom de mange latinske ord i den førreformatoriske del, selv om de bliver fulgt op med en forklaring. Til den moderne del flyder kildematerialet så rigeligt, at H. H. Jacobsen har valgt enten at lave statistik samt tabeller på det eller at bruge den opremsende stil. Nogle sjove og interessante anekdoter bløder ganske vist lidt op, men der er for få af dem.

På den anden side får man netop, grundet bogens kildenærhed, et godt billede af skolens folk, dagligdag og særtildragelser gennem tiderne. Så havde skolen oven i al sin formidling af lærdom også i en periode en funktion som en slags militærnægterlejr, idet forordningen af 1694 forbød disciple at lade sig hverve til militsen. 20 år senere blev det dog latinskolerne forbudt at optage bondesønner over 18 år (det var jo kun bondebefolkningen, der dengang kunne udskrives).

Alt i alt er bogen som sagt et værdigt festskrift, lay outen er meget smuk, og de mange meget illustrerende billeder er fint gengivet. Teksten er velstruktureret, sammenhængende og veldokumenteret. En ekstra – nok utilsigtet – finesse får bogen ved, at den har selve jubilæumsfestlighederne i 1983 med i ord og billede; selv en forsinkelse i udgivelsen kan have sin fordel.

Gerda Bonderup

J. P. H. Hansen, J. Meldgaard og J. Nordqvist (red.): *Qilakitsoq. De*